

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут публічного управління
Кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу

ЙОВДІЙ Олена Юріївна

**Удосконалення соціальної роботи з дітьми та
молоддю в територіальній громаді. /
Improvement of social work with children and youth
in the territorial community**

спеціальність: 281 - Публічне управління та адміністрування
освітньо-професійна програма - Державна служба

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ДСПУАзм-23
О. Ю. Йовдій

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, О. Ф.
Овсянюк-Бердадіна

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

"24" листопада 2022 р.

Завідувач кафедри
М. М. Шкільняк М. М. Шкільняк

ТЕРНОПІЛЬ - 2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АСПЕКТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

1.1 Основи молодіжної та сімейної політики на рівні громади

1.2 Інституційний базис реалізації соціальної роботи з дітьми та молоддю

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

2.1 Аналіз організаційного забезпечення діяльності Солотвинської селищної ради

2.2 Моніторинг реалізації функцій управління Солотвинською селищною радою в питаннях соціальної роботи з дітьми та молоддю

2.3 Оцінка дієвості діяльності Солотвинської селищної ради в рамках виконання соціальної роботи з дітьми та молоддю

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В НАПРЯМКУ ПОСИЛЕННЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

3.1 Вдосконалення підходів до реалізації соціальної роботи з дітьми та молоддю на рівні громади

3.2 Удосконалення підходів до оцінювання ефективності соціальної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність проблеми. На сьогодні проблеми реалізації соціальних функцій держави, спрямованих на дітей та молодь є актуальними враховуючи необхідність збереження української нації як здорової, гармонійної з чіткими та правильними орієнтирами на майбутнє.

Соціальна робота з дітьми та молоддю як фахова діяльність націлюється на досягнення чітких цілей і завдань. Її мета полягає у формуванні добрих умов для соціалізації дітей та молоді. Практична конкретизація цієї мети реалізується у її змісті, що охоплює коло основних фахових завдань щодо об'єктів й суб'єктів соціальної роботи з дітьми та молоддю. На сьогодні її функціонал розкривається в інструментах соціальної адаптації, профілактики, ресоціалізації та соціального обслуговування окремих вікових й соціальних груп дітей і молоді. На основі функціоналу соціальної роботи з дітьми та молоддю визначають її функції.

Аналізування останніх досліджень та наукових праць. Проблематика щодо реалізації соціальної роботи з дітьми та молоддю досліджувалася такими науковцями як Анішина Н., Верба Д., Гринчишин С., Дегтяр О., Кондратюк Т., Мельничук Л., Чеховська І. та іншими, що повно досліджували особливості її реалізації саме в аспекті публічного управління. Однак наукове поєднання пошуку варіантів удосконалення діяльності територіальної громади щодо реалізації нею соціальної діяльності з дітьми та молоддю у науковому пошуку є практично відсутнім, що визначає актуальність обраної для дослідження теми.

Мета кваліфікаційної діяльності є узагальнення теоретичних і прикладних аспектів реалізації діяльності органу місцевого самоврядування в питаннях соціальної роботи з дітьми та молоддю задля вироблення варіантів її удосконалення на інноваційних засадах.

Завданнями кваліфікаційної діяльності є:

- узагальнення базових засад реалізації публічної юнацької та сімейної політики,
- вивчення діючого інституційного забезпечення реалізації публічної юнацької та сімейної політики,
- аналізування організаційного та функціонального забезпечення діяльності Солотвинської селищної ради в питаннях організації вільного часу для відпочинку юнацтва і дітей,
- здійснення оцінки дієвості діяльності Солотвинської селищної ради в рамках виконання програмних заходів,
- вироблення авторської позиції щодо розширення напрямів реалізації публічної юнацької та сімейної політики органом місцевого самоврядування.

Об'єкт дослідження - соціальна робота з дітьми та молоддю на рівні територіальної громади.

Предмет дослідження - комплекс управлінських інструментів й заходів щодо удосконалення соціальної діяльності з дітьми та молоддю органу місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Методологічним базисом дослідження є напрацювання у сфері публічного управління, місцевого самоврядування, менеджменту. Для реалізації мети та завдань у роботі було використано наукові та низку спеціальних методів дослідження: абстрактно-логічний метод – задля узагальнення інституційної бази реалізації публічної соціальної роботи з дітьми та молоддю; факторний аналізування – для проведення оцінки дієвості діяльності Солотвинської селищної ради щодо виконання програмних заходів на рівні громади; моделювання - задля вироблення авторської позиції щодо удосконалення діяльності органу місцевого самоврядування на новому базисі задля активізації соціальної роботи з дітьми та молоддю, графічний – для демонстрації одержаних узагальнень.

Інформаційною базою дослідження є наукова публіцистика, спеціальна монографічна література з окреслених питань дослідження, навчальні посібники, рішення плани діяльності, звітна аналітика Солотвинської селищної ради.

Практична значущість отриманих результатів полягає у формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органу місцевого самоврядування щодо соціальної роботи з дітьми та молоддю. Висновки, отримані у ході дослідження можуть бути використані в роботі місцевих органів влади щодо удосконалення їх діяльності.

Апробація. За результатами дослідження опубліковано тези "Діяльність органу місцевого самоврядування в питаннях організації вільного часу для відпочинку дітей та юнацтва" у збірнику тез доповідей VI Науково-практичної конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю "Актуальні проблеми економіки, підприємництва та управління на сучасному етапі". м. Тернопіль, 28 жовтня 2021 року та тези на тему: "Удосконалення підходів до оцінки реалізації соціальної політики на рівні громади" у збірнику тез доповідей наукової інтернет-конференції студентів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні». м. Тернопіль, 25 листопада 2021 р.

Структура діяльності. Кваліфікаційна робота, зміст якої викладено на 61 сторінці, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел зі 72 найменувань, містить 9 таблиць, 1 рисунок.

РОЗДІЛ 1. РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АСПЕКТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДЦЮ

1.1 Основи молодіжної та сімейної політики на рівні громади

Молодіжна та сімейна політика на рівні громади є складовою публічної соціальної політики, що є методом формування світогляду молодого покоління, системою, через яку публічний сектор сприяє їх соціалізації.

Дефініція «політика» включає прояви громадської активності й підходи управління суспільством. У новітніх наукових працях можна побачити її змістове наповнення:

1. вид діяльності, націлений на отримання та здійснення інституційної влади;
2. участь у роботі державних інституцій,;
3. система суспільних відносин та взаємодії громадянських й публічних одиниць між собою;
4. система управлінських методів через котрі забезпечуються інтереси різних суспільних груп ;
5. використання та здобуття влади [41].

Основними елементами політики в публічному управлінні є:

- відгук на об'єктивні суспільні потреби або проблеми;
- спрямування на отримання мети задля розв'язання вагомих суспільних потреб;
- перспективний намір реального управлінського рішення;
- система дій, що охоплює не певне рішення чи суспільні дії, а поетапний комплексний підхід;
- політику може реалізувати як кілька так і один державний представник,

- певні дії влади, що демонструє інституційний публічний орган, що володіє, законодавчими, політичними, фінансовими повноваженнями.

Базовими складовими політики є її суб'єкти, що володіють владою чи її використовують для задоволення власних потреб або інтересів. Отже, політику можна розглядати як організаційні, регулятивні, контрольні суспільні елементи, де здійснюється робота, націлена головним чином на отримання влади певними соціальними групами для задоволення суспільних вимог.

Як функціонал політика завжди спрямовується на майбутнє, при цьому саме на перспективу спрямована соціальна політика дітей і молоді, на яку буде покладено реалізація найбільш суспільно значимих функцій у майбутньому. Як специфічна демографічна й соціальна суспільна група, молодь та діти характеризуються не тільки за віковими характеристиками, але критерієм місця в суспільстві. Діти й молодь має низку ознак:

- діти і молодь має неповну сформовану систему духовних, моральних, ціннісних орієнтирів, принциповою відсутністю життєвого досвіду;
- діти і молодь мають особливі власні інтереси й цілі,
- діти й молодь виконують функцію суспільного відтворення і водночас поступово складає образ майбутнього,
- діти та молодь забезпечує максимальну соціальну мобільність і є каталізатором суспільних та економічних ініціатив.

Як окрема суспільна група населення молодь включає покоління, яке охоплює стадію соціалізації, вивчає і застосовує освітні, фахові, культурні функції й в подальшому буде виконувати низку різних соціальних ролей.

Поступальний розвиток дітей і молоді можна поділити на кілька основних стадій. Перша стадія показує етап пошуку, коли молодь приймає власне рішення, який фах обрати, ким бути, де реалізувати власні здібності. Упродовж другого періоду молодь включається у суспільну

взаємодію через фахову діяльність, під час третього періоду починається професійна діяльність і завершується соціалізація юнацтва.

Для науковців завжди було важливим питанням визначення вікових меж молоді та дітей, де за основу бралися як соціально-економічні умови, так і фізіологічні й психологічні. Вважається, що близько з 14 років молода людина має усвідомити власне місце у суспільних взаємовідносинах, власні соціальні права та особисте призначення. До 18 років майже завершується формування основної психофізичної специфіки людини, а до 24 років припиняються процеси росту організму. Саме тоді формується соціальний базис молоді людини. Як кажуть психологи, до 30 років людина фактично є майже сформованою особистістю, котра набула соціального певного статусу.

Як специфічна демографічна група діти та молодь описуються не тільки за віковими індикаторами, а й за суспільним місцем.

Публічною соціальною політикою щодо дітей і молоді є чіткі інституційно визначені ідеї щодо місця й ролі дітей і молоді в суспільному розвитку, і також комплексу різних заходів, що забезпечують реалізацію цих ідей

Соціальною політикою щодо дітей і молоді займаються усі публічні інститути суспільства, котрі вступають у діяльність із молоддю і сама молодь соціальною політикою щодо дітей і молоді безпосередньо. Тому соціальну політику щодо дітей і молоді слід розглядати як систему заходів, які реалізує держава, спрямованих на системний розвиток дітей і молоді та на активну участь у суспільних процесах.

Ураховуючи це, в Україні соціальна політика щодо дітей і молоді орієнтується на формування доступної для юнацтва й дітей системи послуг й певних програм, що обумовлюють дієвість її процесу функціонування.

Соціальна політика щодо дітей і молоді регулює та забезпечує ефективність відносин сектору держави й юнацтва, є елементом різних

проявів політики держави. Отже, соціальна політика щодо дітей і молоді охоплює комплекс заходів організаційно-управлінського, фінансово-економічного, правового характеру та націлена на формування механізму взаємності обов'язків і прав.

У цьому аспекті слід обумовити, що соціум насамперед хоче сформулювати свої вимоги до молоді й дітей через норми і певні правила. За допомогою соціально-економічних та інституційних механізмів формуються передумови для активізації та імплементації молоді й дітей у різноманітні інституції суспільства. Отже, соціальна політика щодо дітей і молоді показує ставлення її державних інституцій до дітей й молоді як майбутнього політичного, культурного, соціально-економічного базису.

1.2 Інституційний базис соціальної політики щодо дітей і молоді

Ключовими елементами інституційного забезпечення соціальної політики щодо дітей і молоді є Конституція України; спеціальне законодавство.

Нині у функціонуванні інституційних одиниць публічного сектору щодо соціальної політики щодо дітей і молоді характерні позитивні тенденції, бо суспільством усвідомлюється потреба зміцнення сім'ї.

У інституційному полі цілий перелік інституційних заходів спрямовано на удосконалення становища молоді і дітей. Серед них варто зазначити певну активізацію функціонування мережі центрів соціальних служб для молоді і дітей задля консультативної допомоги молоді і дітям, прийняття концепції соціальної діяльності з молоддю і дітьми; застосуванню психологічних консультацій приватними інституціями для юнацтва.

На сьогодні ключовими завдання інституційної політики щодо молоді і дітей є:

- застосування передумов для фізичного, інтелектуального, освітнього, морально-етичного, духовного розвитку дітей;
- функціонуванні парадигми педагогічної культури на засадах національних традицій й кращого напрацьованого досвіду виховання дітей;
- застосування інструментів для свідомого ставлення молоді до сім'ї та здоров'я;
- створення парадигми правового та соціального захисту юнацтва і дітей;
- актуалізація здорового способу життя;
- системна публічна підтримка дітей щодо формування сприятливих умов для розвитку молоді і дітей.

Наприклад, згідно із Законом України «Про освіту» органи місцевого самоврядування мають реалізовувати політику в системі освіти, застосовувати соціальний захист молоді і дітей.

"Сьогодні сім'ям з дітьми призначається державна допомога, у розрізі допомоги внаслідок вагітності та пологів; допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми, допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням; допомога при усиновленні дитини; однократної допомоги при народженні дитини; допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку; допомоги для дітей самотніми матерями. Для реалізації виплат публічної допомоги покриття витрат сім'ям з дітьми втілюється у вигляді субвенцій до місцевих бюджетів за рахунок коштів Державного бюджету України. Всі види вищезазначеної допомоги сім'ям з дітьми виплачують й призначають органи соціального захисту населення за місцем проживання батьків. Допомога щодо догляду за дитиною до 3-річного віку встановлюється у обов'язку визначеного законом прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років. У разі усиновлення, встановлення опіки або народження двох або більше дітей вищезазначені види допомоги надається на кожну дитину" [58].

На наш погляд у царині інституційного базису соціальної політики щодо дітей і молоді потрібно застосувати комплексне законодавче регулювання аспектів розвитку юнацтва і дітей, що формуваме їх права та інтереси.

Висновки до розділу 1

Соціальна політика держави щодо дітей та молоді є вагомим елементом соціальної політики, за допомогою якої держава через свої представницькі органи взаємодіє з дітьми та молоддю.

Суспільство хоче сформувати певні вимоги до дітей та юнацтва через певні цінності та правила. Через законодавчі й соціально-економічні інструменти формується базис для розвитку та включення молоді і дітей у різноманітні суспільні інституції.

Основними складовими інституційного забезпечення соціальної політики щодо дітей і молоді є Конституція України; спеціальна нормативна база. Ключовими напрямками соціальної політики щодо дітей і молоді є формування належних умов для фізичного, інтелектуального, освітнього, морально-етичного розвитку молоді і дітей та забезпечення високої культури молоді і дітей на основі національних традицій та найкращого досвіду щодо виховання молоді і дітей.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗУВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПИТАННЯХ СОЦІАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

2.1 Аналізування організаційного забезпечення діяльності
Солотвинської селищної ради

Аналізування організаційного забезпечення діяльності органу місцевого самоврядування насамперед, обумовлює визначення його функціоналу. Визначення змісту функцій, нами буде здійснено на прикладі функціонування Солотвинської селищної ради.

Солотвинська громада була утворена 12 червня 2020 року шляхом об'єднання Солотвинської селищної та Глибокопотіцької, Нижньоапшівської, Топчинської, Середньоводянської та Білоцерківської сільських рад. Таким чином, Солотвинська громада охоплює 9 населених пунктів, 6 рад, що об'єдналися, 5 старостинських округів, 3 присілка. Загалом Солотвинська громада охоплює 35 301 населення та 164.4 кв.км території (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Населення Солотвинська громада у розрізі населених пунктів

Населений пункт	Кількість населення
смт. Солотвино	8715
с. Нижня Апша	7227
с. Середнє Водяне	5689
с. Глибокий потік	5531
с. Біла Церква	3024
с. Топчино	2238
с. Подішор	1183
с. Добрік	1106
с. Пещера	104

Примітка. Складено на основі [66]

Відповідно до рішення Солотвинської селищної ради від 6 листопада 2020 року №3 затверджено структуру і штатну чисельність виконавчих органів Солотвинської селищної ради в кількості 122 штатні одиниці , зокрема 75 штатних одиниць апарат виконавчого комітету; 47 штатних одиниць відділи та управління зі статусом юридичних осіб, які також є виконавчими органами селищної ради.

Апарат виконавчого комітету селищної ради включає наступні відділи: загальний; організаційної, кадрової та інформаційної діяльності; юридичний, муніципальної інспекції, земельних відносин, військово-облікове бюро, міжнародного співробітництва та туризму, бухгалтерського обліку та звітності, обслуговуючий та технічний персонал.

Виконавчими органами Солотвинської селищної ради зі статусом юридичних осіб є Управління освіти, юнацтва та спорту, фінансово-економічне управління, управління соціального захисту населення та захисту прав дітей, ЦНАП, служба у справах дітей, відділ культури та відділ містобудування та архітектури.

Виконавчий комітет Солотвинської селищної ради було утворено рішенням Солотвинської селищної ради VIII скликання №13 від 25 листопада 2020 року в кількості 23 особи у складі селищного голови, заступників селищного голови, керуючого справами (секретаря виконкому), секретаря селищної ради, начальників відділів, управлінь та структурних підрозділів селищної ради.

Виконавчий комітет Солотвинської селищної ради сформовано низку комісій, котрі вивчають різні питання (див. табл.2.2).

Таблиця 2.2

**Перелік комісій виконавчого комітету
Солотвинської селищної ради**

комісія по перевірці фактів проживання без реєстрації або не проживання зареєстрованою адресою на території Солотвинської територіальної громади
комісія з профілактики правопорушень серед неповнолітніх
аукціонна комісія для продажу об'єктів малої приватизації
комісія з питань захисту прав дитини
комісія з обстеження земельних ділянок та вирішення земельних спорів
комісія для вирішення питань щодо надання матеріальних допомог жителям територіальної громади, які проживають на території Солотвинської селищної ради
комісія по присвоєнню адресних номерів
комісія з питань окреслення стану зелених насаджень та їх відновної вартості
комісія по проведенню обстеження матеріально - побутових умов проживання громадян
адміністративна комісія

Примітка. Складено на основі [66]

Ці організаційні елементи діяльності органу місцевого самоврядування здійснюють комплексне вивчення обставин кожної справи у точній відповідності з нормативною базою.

Відділ організаційної та кадрової діяльності апарату виконавчого комітету Солотвинської селищної ради є ключовим організаційним елементом організаційного забезпечення діяльності Солотвинської селищної ради. Основні завдання, що покладені на цей відділ є:

- забезпечення ведення кадрової діяльності у виконавчому комітеті селищної ради згідно з чинним законодавством;
- ведення кадрової документації посадових осіб селищної ради, виконкому та його структурних підрозділів, службовців і працівників апарату виконкому;
- підготовка планів діяльності виконавчого комітету, контроль та аналізування їх виконання;
- підготовка проектів розпоряджень селищного голови, рішень виконавчого комітету з питань, що належать до компетенції відділу.

Наприклад, впродовж 2021 року цим відділом організовано роботу з проведення конкурсів на заміщення вакантних посад виконавчого комітету селищної ради, розроблено та затверджено посадові інструкції, оформлено 76 особових справ новопризначених працівників селищної ради,

розроблено графік відпусток працівників апарату виконавчого комітету селищної ради. Також варто зазначити, що протягом 2021 року оголошено 25 конкурси на заміщення вакантних посад у виконавчому комітеті Солотвинської селищної ради. В конкурсах взяло участь 40 осіб, в результаті було призначено на посади 22 особи, а 5 осіб зараховано до кадрового резерву. У 2021 році на службу в цей орган місцевого самоврядування всього прийнято 59 осіб в тому числі: - за результатами конкурсу – 22 особи; - шляхом переведення – 5 осіб з вищестоящих органів та 25 із ліквідованих рад; - на умовах строкового трудового договору – 7 осіб, а також призначено 10 осіб на посади керівників комунальних підприємств Солотвинської селищної ради.

Протягом 2021 року відділом підготовлено 290 проектів розпоряджень з кадрових питань, з них: 198 – розпоряджень селищного голови з кадрових питань особового складу (призначення, звільнення, переведення, стажування, встановлення надбавок, присвоєння рангів, виплата допомог тощо); 41 – розпорядження селищного голови про відрядження; 51 – розпорядження селищного голови про надання щорічних оплачуваних відпусток.

Станом на 2022 рік у Солотвинській селищній раді на військовий облік призовників і військовозобов'язаних на території Солотвинської територіальної громади було зареєстровано 5784 осіб.

Таблиця 2.3

**Інформація щодо стану військового обліку призовників і
військовозобов'язаних на території Солотвинської територіальної
громади**

Населений пункт	Військовозобов'язаних / офіцерів	Призовників	Всього на обліку
Солотвино	1536/32	375	1943
Нижня Апша	520/12	375	907
Середнє Водяне	876/10	275	1161
Глибокий Потік	614/1	310	925
Біла Церква	439/6	118	563

Топчино	180	105	285
Всього	4165 /61	1558	5784

Примітка. Складено на основі [66]

Загальний відділ апарату виконавчого комітету Солотвинської селищної ради документально-технічне забезпечення діяльності керівництва Солотвинської селищної ради та її виконавчих органів, здійснення контролю за веденням діловодства, методичну й практичну допомогу рідним відділам селищної ради; здійснює контроль за термінами опрацювання документів, прийом документів від структурних підрозділів на збереження до архіву.

На сьогодні позитивною константою є те, що значна частина видатків бюджету Солотвинської громади націлюється на задоволення потреб дітей і молоді.

2.2 Моніторинг реалізації функцій управління Солотвинською селищною радою в питаннях організації вільного часу для відпочинку дітей та юнацтва

Одним із пріоритетних напрямів діяльності галузі є і залишається розвиток дошкільної освіти.

Відповідно до плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік визначено одне із стратегічних завдань – забезпечення кожній дитині рівного доступу до якісної дошкільної освіти, націленої на розвиток першочергового соціального досвіду та позитивних особливостей якостей як передумови формування наскрізних умінь та ключових компетентностей.

Одним із важливих завдань Управління освіти, юнацтва та спорту та педагогічних колективів закладів дошкільної освіти є створення усіх необхідних умов для забезпечення рівного доступу усім дітям віком від 3-х до 6 (7) років до якісної дошкільної освіти.

Заклади дошкільної освіти Солотвинської селищної ради поступово набувають оновлених підходів щодо надання якісних освітніх послуг дітям відповідного віку, просвітницької діяльності з батьками, соціальних гарантій для учасників освітнього процесу, спланованого поступового переходу дитини з дошкільного віку до шкільного навчання в рамках Нової української школи. Навчально-виховний процес в ЗДО проводиться відповідно до річного плану діяльності, затвердженого педагогічною радою закладу освіти та відповідно до Базового компоненту та програмою «Українське дошкілля».

Заклади дошкільної освіти до нового навчального року частково забезпечені наочністю та обладнанням для навчально-виховного процесу. Відповідно до оновленого Базового компоненту мають бути забезпечені спортивними залами облаштованими відповідно до вимог програми розвитку дитини, мультимедійними засобами для проведення занять.

Велику увагу приділено складовим реформам, оновленню нормативної бази, безпечності та якості, ресурсному забезпеченню, культурі здорового харчування, строкам реалізації реформи та очікуваному результату. Слід відмітити, що у всіх закладах дошкільної освіти розроблено та впроваджено у дію систему НАССР (ХАССП).

Виховна система закладів дошкільної освіти є цілісною структурою, яка сприяє успішній діяльності виховання та розвитку дошкільника. У дошкільному закладі відбувається моральне становлення вихованців, формування в них творчого мислення, відповідальності. Напрямки виховної діяльності включають патріотичне; правове; моральне; художньо-естетичне; трудове; фізичне та екологічне виховання.

Пріоритетним у виховній роботі закладів дошкільної освіти є:

- реалізація особистісно орієнтованого підходу в навчально-виховному процесі;
- залучення малят до світової й національної культури;
- збереження фізичного й морального здоров'я молодого покоління;

- виховання громадських якостей особистості, патріотизму;
- забезпечення належних умов для соціалізації дітей.

Задля надання послуг щодо здобуття якісної загальної середньої освіти у 2021-2022 навчальному році у Солотвинській територіальній громаді функціонували 13 закладів загальної середньої освіти та 2 філії, в яких навчалося 3856 учнів. Задля надання послуг щодо здобуття якісної загальної середньої освіти у 2021-2022 навчальному році у Солотвинській територіальній громаді функціонували 13 закладів загальної середньої освіти та 2 філії, в яких навчалося 3856 учнів

Отже, вагому роль в організації вільного часу для відпочинку дітей і юнацтва у Солотвинській громаді відіграють навчальні заклади (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Навчальні заклади Солотвинської громади

Назва закладу освіти	к-сть учнів 1-го класу	к-ть партій шт.	загальна ціна	інтерактивний комплект	загальна ціна	інтерактивна панель	загальна ціна	шафи шт.	загальна ціна	РАЗОМ
1. Глибокопотіцький ОЗСО I-III ступенів	24	0	0	0	0	1	75 000	1	4 700	79 700
2. Глибокопотіцький ЗЗСО I-II ступенів №1	20	0	0	2	95 640	0	0	2	9 400	105 040
3. Глибокопотіцький ЗЗСО I-II ступенів №2 філія	17	17	34 000	0	0	1	75 000	1	4 700	113 700
4. Глибокопотіцький ЗЗСО I-II ступенів №3	12	0	0	1	47 820	0	0	1	4 700	52 520
5. Нижньополтавський ліцей Апша	92	0	0	0	0	4	300 000	4	18 800	318 800
6. Нижньополтавський ліцей Апша-філія	6	6	12 000	1	47 820	0	0	1	4 700	64 520
7. Топчінський ЗЗСО I-II ступенів	16	16	32 000	1	47 820	0	0	1	4 700	84 520
8. Подільський ЗЗСО I-II ступенів	20	20	40 000	0	0	1	75 000	1	4 700	119 700
9. Середньоводянський ОЗСО I-III ступенів	36	36	72 000	0	0	2	150 000	0	0	222 000
10. Дофріданський ЗЗСО I-II ступенів	17	17	34 000	0	0	1	75 000	1	4 700	113 700
11. Білоцерківський ОЗСО I-III ступенів	16	16	32 000	0	0	1	75 000	1	4 700	111 700
12. Солотвинський ЗЗСО I-III ступенів №1	40	0	0	0	0	2	150 000	0	0	150 000
13. Солотвинський ліцей Світлана руденською мовою навчання	37	0	0	0	0	2	150 000	0	0	150 000
14. Солотвинський ліцей імені Яноша Войні з угорською мовою навчання	18	0	0	0	0	1	75 000	1	4 700	79 700
РАЗОМ	371	128	256 000	5	239 100	16	1 200 000	15	70 500	1 765 00

Примітка. Складено самостійно на основі [66]

Викладене вище, дає змогу зробити висновок про дієвість та повноту реалізації функцій управління Солотвинської селищною радою щодо соціальної політики дітей і молоді, які посилені переліком вищеописаних програмних заходів, результативність виконання яких ми вимагає детального розгляду.

2.3 Аналізування результативності Солотвинської селищної ради в рамках виконання соціальної діяльності з дітьми та молоддю

Важливим пріоритетом у роботі освітньої галузі є забезпечення якісною освітою дітей з особливими освітніми потребами. Реалізація права дітей з особливими освітніми потребами рівного доступу до якісної освіти вимагає забезпечення безбар'єрності до закладів освіти та організації безпечного інклюзивного освітнього середовища.

У 2021-2022 рр. у Солотвинській громаді в закладах освіти організовано інклюзивне навчання для дітей як системний процес забезпечення рівного доступу до повноцінної освіти дітям з специфічними освітніми потребами через організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на базисі використання автентичних методів навчання, через впровадження індивідуальної специфіки навчальної діяльності цих дітей.

У кожному закладі освіти з інклюзивним навчанням працює команда психолого-педагогічного супроводу, яка визначає особливі освітні потреби дитини і надає їм спеціальні освітні послуги (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Заклади освіти Солотвинської громади, що надають послуги дітям з особливими освітніми потребами

ЗЗСО, в яких навчаються діти з особливими освітніми потребами	Загальна кількість дітей з ООП у закладі	Кількість дітей з ООП, яким організоване інклюзивне навчання	Кількість дітей з ООП, які за станом здоров'я навчаються індивідуально
Солотвинський ліцей ім. Л. Українки	7	5	3
Солотвинський ліцей «Слатина»	3	2	1
Білоцерківський ліцей	3	-	3
Нижньоапшанський ліцей «Апша»	7	5	2
Середньоводянський ліцей	2	-	2
Добрічанська гімназія	2	-	2
ЗДО ясла-садок №1	4	4	0

Примітка. Складено на основі [66]

Організація регулярного безоплатного підвезення учнів до місця навчання і додому є складовою частиною забезпечення реалізації прав громадян на здобуття загальної середньої освіти. На сьогодні із загальної кількості учнів 3831 осіб, потребує підвезення до закладів освіти 1137 осіб, що становить 56,64% від загальної потреби.

Відповідно до нормативних документів та рекомендацій Міністерства освіти і науки України, у закладах загальної середньої освіти застосовуються лише підручники і посібники, що мають відповідний гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та відповідають Переліку діючих програм та підручників на поточний навчальний рік.

Електронні версії підручників для учнів 1-11 класів розміщені на сайті Інституту модернізації змісту освіти в розділі «Електронна бібліотека» та на сайті Управління освіти, юнацтва та спорту (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Кількість отриманих підручників закладами освіти
Солотвинської громади у 2021-2022 рр.**

Назва	Клас	К-сть	Сума
Алгебра	8	460	56 823,74
Анг. мова	8	252	10 962,00
Біологія, п.в.	8	111	10 511,70
Всесвітня історія	8	476	81 575,71
Географія	8	846	104 277,91
Геометрія	8	699	61 058,75
Інтегрований курс "Література"	8	425	84 266,72
Інформатика	8	479	135 175,87
Історія України	8	476	90 906,66
Рос. мова	8	55	2 634,50
Рум. мова	8	445	187 493,64
Угор. мова	8	18	3 346,20
Укр. література	8	600	28 604,51
Укр. мова	8	663	88 860,31
Фізика	8	742	81 498,85
Хімія	8	616	51 026,70
Разом		7 363	1 079 023,77

Примітка. Складено на основі [66]

До цього ж зазначимо, що два навчальні заклади Солотвинської громади, один із них це Нижньоапшанський ліцей "Апша" отримали для навчання окуляри доповненої реальності в рамках пілотного транскордонного проєкту «Віртуальна реальність єднає Карпати: інтерактивні шкільні лабораторії», який реалізували в рамках Спільної програми Румунія-Україна 2014-2020 за фінансової підтримки Європейського Союзу. Такі методи викладання мають на меті мотивують дітей до навчання через сучасні інтерактивні технології.

Низка вищезазначених заходів забезпечило підвищення якості навчального процесу та стало підґрунтям для 152 перемог учнів у різноманітних конкурсах та олімпіадах (див. табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Результати II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад 2021-2022 н.р. у розрізі навчальних закладів Солотвинської громади

Назва закладу освіти	Загалом призових місць
Білоцерківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів	6
Глибокопотіцький заклад загальної середньої освіти I-II ступенів № 1	1
Глибокопотіцький заклад загальної середньої освіти I-II ступенів № 3	2
Глибокопотіцький опорний заклад загальної середньої освіти I – III ступенів	8
Добрічанський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів № 1	1
Нижньоапшанський ліцей "Апша"	26
Подішорський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів	3
Середньоводянський опорний заклад загальної середньої освіти	16
Солотвинський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1	27
Солотвинський ліцей "Слатина"	19
Солотвинський ліцей з угорською мовою навчання імені Яноша Бойої	13
Солотвинський ліцей імені М.Емінеску	29
Топчинський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів	1

Примітка. Складено на основі [66]

Управління освіти, юнацтва та спорту Солотвинської селищної ради разом із працівниками закладів освіти Солотвинської територіальної громади також долучились до волонтерських робіт, серед яких плетіння маскувальних сіток для ЗСУ із залученням дітей та працівників; сприяння в отриманні, сортуванні та передачі волонтерської допомоги; організація чергування біля пункту пропуску "Солотвино-Сігету Мармаціей" задля допомоги в забезпеченні та дотриманні порядку, надання необхідної допомоги біженцям. Встановили палатку із гарячими напоями та їжею, а також речами першої необхідності, в яких цілодобово чергували працівники закладів освіти.

Спільними зусиллями із Солотвинською селищною радою організовано перебування та харчування тимчасово переміщених осіб в закладах освіти Солотвинської територіальної громади.

На сьогодні важливим під час навчання є безпека учасників освітнього процесу. При організації офлайн навчання у Солотвинській територіальній громаді освітніми закладами врахововано кількісні спроможності укріттів. Розклад складається так, щоб не перевищувати присутність одночасно школярів у закладі освіти згідно з спроможністю укріття.

Задля забезпечення належного укріття учасників освітнього процесу у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з військовими діями на території області, Солотвинською селищною радою була створена комісія для проведення вивчення стану захисних споруд усіх закладів освіти, незалежно від типу та форм власності, розташованих на території Солотвинської селищної територіальної громади, до якої були залучені представники Солотвинської селищної ради, спеціалісти Управління освіти, юнацтва та спорту, начальник відділу цивільного захисту Тячівського РУ ГУ ДСНС України у Закарпатській області, офіцери поліції Тячівського РВП ГУНП в Закарпатській області.

Викладене вище дає змогу стверджувати, що Солотвинською селищною радою втілюється низка заходів та інструментів, що забезпечують розвиток і підтримку соціальної діяльності з обдарованою і талановитою молоддю, різнобічний розвиток індивідуальності дитини, її задатків і здібностей. А також варто відмітити, що впровадження інноваційної освітньої діяльності в закладах освіти Солотвинської громади в ході реалізації завдань, визначених Концепцією національно-патріотичного виховання дітей і юнацтва, забезпечує ґрунтовну мотивацію юнацтва до праці на користь України.

Висновки до розділу 2

Виконавчими органами Солотвинської селищної ради зі статусом юридичних осіб є Управління освіти, юнацтва та спорту, фінансово-економічне управління, управління соціального захисту населення та захисту прав дітей, ЦНАП, служба у справах дітей, відділ культури та відділ містобудування та архітектури.

Заклади дошкільної освіти Солотвинської селищної ради поступово набувають оновлених підходів щодо надання якісних освітніх послуг дітям відповідного віку, просвітницької діяльності з батьками, соціальних гарантій для учасників освітнього процесу, спланованого поступового переходу дитини з дошкільного віку до шкільного навчання в рамках Нової української школи. Управління освіти, юнацтва та спорту Солотвинської селищної ради разом із працівниками закладів освіти Солотвинської територіальної громади також долучились до волонтерських робіт, серед яких плетіння маскувальних сіток для ЗСУ із залученням дітей та працівників; сприяння в отриманні, сортуванні та передачі волонтерської допомоги; організація чергування біля пункту пропуску "Солотвино-Сігету Мармаціей" задля допомогти в забезпеченні та дотриманні порядку, надання необхідної допомоги біженцям.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В НАПРЯМКУ ПОСИЛЕННЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

3.1 Вдосконалення підходів до реалізації соціальної роботи з дітьми та молоддю на рівні громади

Сегментація напрямів реалізації соціальної роботи з дітьми та молоддю органом місцевого самоврядування щодо модернізації його діяльності на нових підходах нами визначенов силу наступних чинників.

В Україні нині окреслена законодавча база соціальної роботи з дітьми та молоддю, яка охоплює досліджувані елементи. На наш погляд, доцільним є впровадження муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді.

Муніципальна соціальна політика щодо дітей і молоді повинна відображати діяльність державного сектору, спрямовуватися на дітей та їх сім'ї, молодих людей, метою якої є її соціальний захист й забезпечення належних умов для реалізації ними соціальних функцій.

Реалізація муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді, на наш погляд, може бути показана як описова модель взаємопов'язаних компонентів і спрямована на удосконалення нашого досліджуваного напрямку (рис. 3.1).

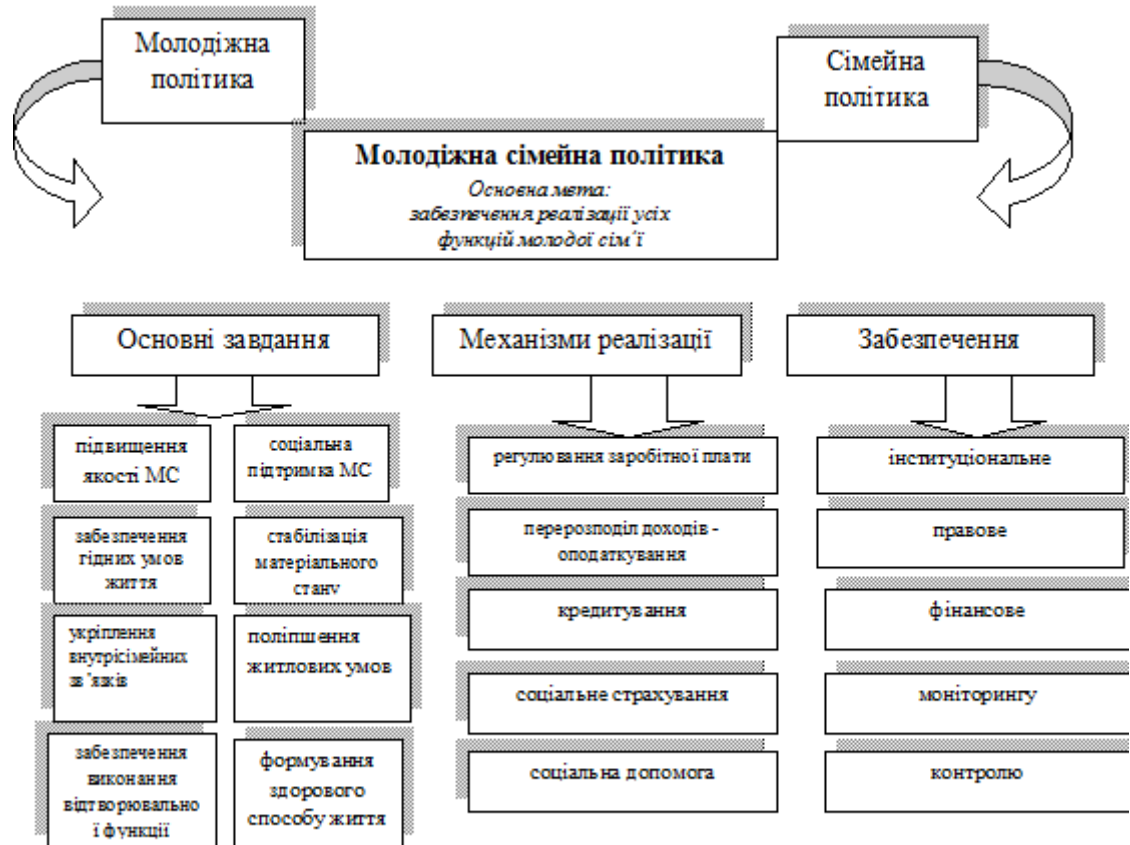

Рис. 3.1 Пропонована модель реалізації юнацької сімейної політики в Україні

Примітка. Складено самостійно

Об'єктом муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді повинна стати сім'я. Окрім того, суб'єктний склад охоплюватиме органи місцевого самоврядування, суспільні об'єднання, релігійні конфесії, низку організацій, що проводять роботу з дітьми й молоддю. Основними завданнями муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді повинні бути:

- удосконалення нормативної бази щодо підтримки молодих сімей;
- збільшення ролі громадськості щодо муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді.

Також ми пропонуємо для соціальне картування як інструмент реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді.

Соціальне картування є інструментом опису різноманітних груп дітей і молоді на рівні громади. Соціальні карти є досить ефективним інструментом для вивчення особливостей окремих територій, тому можуть мати важливу роль на стадії прийняття управлінських рішень, мати роль на рівні окремої громади моніторингу соціальних процесів.

Соціальне картування показуватиме не тільки специфіку територіальної громади щодо дітей і молоді, а й існування різних соціальних структур й інфраструктурних об'єктів. Соціальне картування дає можливість показати те, що не під силу звичайним статистичним методам обробки інформації.

Застосовуючи соціальне картування можна навіть визначити соціальні настрої окремих категорій населення. В напрямку діяльності Солотвинської селищної ради, потрібно застосовувати соціальне картування з метою:

- дослідження існуючої соціальної інфраструктури,
- оцінки соціальної структури громади та її населених пунктів;
- системної характеристики тих, хто живе у територіальній громаді.

У рамках дослідження для Солотвинської громади ми пропонуємо дослідження аспектів таких як відповідність соціальної інфраструктури потребам дітей і юнацтва громади або підліткова злочинність.

Методику соціального картування слід застосовувати у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю, що виокремить певні об'єкти у громаді, що вимагають змін в щодо наприклад відпочинку дітей та юнацтва.

При цьому застосування методу соціального картування забезпечить виокремлення певних місць, де діти або юнацтво проводять свій вільного часу для відпочинку.

Для здійснення соціального картування Солотвинській селищній раді потрібно залучати молодих мешканців, бо цей процес є хорошим

інструментом реального залучення молоді до врахування інтересів громади.

Порядок реалізації процедури соціального картування ми пропонуємо таким чином:

1. Солотвинській селищній раді слід зібрати групу молодих людей, готових долучитися до цього процесу.

2. Організування діяльності.

3. Визначення методики збору інформації. Інформаційною базою соціальної інфраструктури територіальної громади щодо дітей і молоді можуть бути:

- аналітика й статистика юнацтва і дітей досліджуваної території,
- анкетування безпосередньо юнацтва щодо їх актуальних потреб;
- опитування зацікавлених сторін соціальної роботи з дітьми та молоддю.

Задля збільшення достовірності результатів опитування слід використовувати низку таких методів як вуличне опитування; анкетування; метод світового кафе.

4. Формування карти територіальної громади.

5. Анкета для опитування юнацтва щодо їх соціальних потреб.

Задля збільшення дієвості застосування цього підходу, слід, щоб отримані результати були оприлюдненні у тих соціальних мережах, які використовує молодь та на офіційному сайті селищної ради.

3.2 Вдосконалення підходів до оцінювання ефективності соціальної діяльності з дітьми та молоддю в територіальній громаді

Реалізацію муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді забезпечує спланована діяльність органу місцевого самоврядування та спільна діяльність громадського та приватного секторів. Тому здійснювати оцінку ефективності муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді слід проводити відповідно до етапів діяльності з дітьми та

молоддю- умови юнацької участі, інфраструктура адміністративне забезпечення, (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Складові оцінки муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді

Адміністративне забезпечення	Діяльність органів місцевого самоврядування щодо забезпечення умов реалізації юнацької політики та організації вільного часу для відпочинку дітей і юнацтва
Умови юнацької участі	Участь юнацтва у формуванні та реалізації юнацької політики та організації юнацької діяльності на рівні територіальної громади
інфраструктура	Заклади та установи, які працюють з дітьми та молоддю в громаді

Примітка. Складено самостійно

Адміністративне забезпечення муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді реалізують органи місцевого самоврядування територіальних громад, зокрема відділ по роботі з молоддю. Адміністративне забезпечення муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді має включати такі складові:

1) оцінка діяльності органів місцевого самоврядування щодо створення умов для реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді;

2) забезпечення адміністрування муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді фахівцями по роботі з молоддю, активізація взаємодії стейкхолдерів муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді.

Показниками оцінки діяльності органу місцевої влади щодо реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді можуть стати наступні показники (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Показники діяльності органів місцевої влади щодо реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді

Розгляд питань	Кількість засідань, на яких розглядалися питання щодо юнацької та сімейної політики
Програми і заходи, націлені на розв'язання та сімейних проблем	Кількість регіональних програм, котрі враховують вирішення конкретних проблем (наприклад, працевлаштування, житло.)
Адміністративне забезпечення	Кількість спеціалістів органів в ладі і місцевого самоврядування регіону, що займаються сімейними проблемами
Фінансування юнацької та сімейної місцевої політики	Обсяг коштів, виділених впродовж року з місцевого бюджету на певні програми та об'єкти інфраструктури
Фінансова підтримка ініціатив	Обсяг фінансування, виділеного з місцевого бюджету на: конкурс проектів громадських організацій, що працюють з молоддю, - гранти на розв'язання питань та проблем сімей громади, - бюджети участі.
Спонсорська підтримка	Залучення впродовж року спонсорських коштів (обсяг фінансування)

Примітка. Складено самостійно

Актуальним завданням діяльності органу місцевої влади щодо реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді є забезпечення умов до їх залучення до активної участі у житті громади.

В цьому напрямку індикаторами оцінювання потенційних умов участі молоді і дітей у житті громади можуть стати:

- 1) створення координаційної ради з питань патріотичного виховання юнацтва; активності органів учнівського самоврядування,
- 2) підтримка молодіжних об'єднань, які створюються на рівні громади.

Вагомою передумовою ефективної муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді має зайняти соціальна інфраструктура, яка створюється всіма суб'єктами державної політики. Ядром соціальної

інфраструктури певних територіальних громад мають стати центри чи простори юнацтва і дітей

Одержати дані про адміністративне забезпечення реалізації муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді, слід за допомогою пропонованого нами інструменту соціального картування. Аналіз отриманих результатів забезпечить можливість оцінки існуючих ресурсів соціальної політики щодо дітей і молоді, а також визначити проблемні зони, які потребують доопрацювання.

Задля удосконалення підходів до аналізування ефективності муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді ми пропонуємо підходи, користь й ефективність у суспільному вимірі яких для доведена на практичному аспекті

Муніципальна соціальна політика щодо дітей і молоді має базуватися на емпіричних статистичних, достовірних даних про становище юнацтва, його потреб й суспільних прагнень.

Елементами формування збалансованої якісної муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді мають стати зустрічі з експертами з різних сфер та тематичні семінари щодо патріотичного виховання.

Також важливим напрямком активізації муніципальної соціальної політики щодо молоді має стати зростання підприємницької активності молодих людей. Наприклад, можна застосовувати інструменти мотивації молоді до започаткування власної справи через звільнення від орендних платежів за користування приміщеннями громадина певний час, а також консалтингова підтримка процесу ініціювання власної справи.

Висновки до розділу 3

Об'єктом муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді повинна стати сім'я. Окрім того, суб'єктний склад охоплюватиме органи місцевого самоврядування, суспільні об'єднання, релігійні конфесії, низку організацій, що проводять роботу з дітьми й молоддю.

Соціальне картування є інструментом опису різноманітних груп дітей і молоді на рівні громади.

Соціальні карти є досить ефективним інструментом для вивчення особливостей окремих територій, тому можуть мати важливу роль на стадії прийняття управлінських рішень, мати роль на рівні окремої громади моніторингу соціальних процесів.

Реалізацію муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді забезпечує спланована діяльність органу місцевого самоврядування та спільна діяльність громадського та приватного секторів.

Муніципальна соціальна політика щодо дітей і молоді має базуватися на емпіричних статистичних, достовірних даних про становище юнацтва, його потреб й суспільних прагнень.

Елементами формування збалансованої якісної муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді мають стати зустрічі з експертами з різних сфер та тематичні семінари щодо патріотичного виховання.

Також важливим напрямком активізації муніципальної соціальної політики щодо молоді має стати зростання підприємницької активності молодих людей.

ВИСНОВКИ

Молодіжна та сімейна політика на рівні громади є складовою публічної соціальної політики, що є методом формування світогляду

молодого покоління, системою, через яку публічний сектор сприяє їх соціалізації.

Соціальною політикою щодо дітей і молоді займаються усі публічні інститути суспільства, котрі вступають у діяльність із молоддю і сама молодь соціальною політикою щодо дітей і молоді безпосередньо. Тому соціальну політику щодо дітей і молоді слід розглядати як систему заходів, які реалізує держава, спрямованих на системний розвиток дітей і молоді та на активну участь у суспільних процесах.

У інституційному полі цілий перелік інституційних заходів спрямовано на удосконалення становища молоді і дітей. Серед них варто зазначити певну активізацію функціонування мережі центрів соціальних служб для молоді і дітей задля консультативної допомоги молоді і дітям, прийняття концепції соціальної діяльності з молоддю і дітьми; застосуванню психологічних консультацій приватними інституціями для юнацтва.

Солотвинська громада була утворена 12 червня 2020 року шляхом об'єднання Солотвинської селищної та Глибокопотіцької, Нижньоапшівської, Топчинської, Середньоводянської та Білоцерківської сільських рад. Таким чином, Солотвинська громада охоплює 9 населених пунктів, 6 рад, що об'єдналися, 5 старостинських округів, 3 присілка. Загалом Солотвинська громада охоплює 35 301 населення та 164.4 кв.км території. Заклади дошкільної освіти Солотвинської селищної ради поступово набувають оновлених підходів щодо надання якісних освітніх послуг дітям відповідного віку, просвітницької діяльності з батьками, соціальних гарантій для учасників освітнього процесу, спланованого поступового переходу дитини з дошкільного віку до шкільного навчання в рамках Нової української школи. Навчально-виховний процес в ЗДО проводиться відповідно до річного плану діяльності, затвердженого педагогічною радою закладу освіти та відповідно до Базового компоненту та програмою «Українське дошкілля». У 2021-2022 рр. у Солотвинській

громаді в закладах освіти організовано інклюзивне навчання для дітей як системний процес забезпечення рівного доступу до повноцінної освіти дітям з специфічними освітніми потребами через організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на базисі використання автентичних методів навчання, через впровадження індивідуальної специфіки навчальної діяльності цих дітей.

Управління освіти, юнацтва та спорту Солотвинської селищної ради разом із працівниками закладів освіти Солотвинської територіальної громади також долучились до волонтерських робіт, серед яких плетіння маскувальних сіток для ЗСУ із залученням дітей та працівників; сприяння в отриманні, сортуванні та передачі волонтерської допомоги; організація чергування біля пункту пропуску "Солотвино-Сігету Мармаціей" задля допомоги в забезпеченні та дотриманні порядку, надання необхідної допомоги біженцям. Встановили палатку із гарячими напоями та їжею, а також речами першої необхідності, в яких цілодобово чергували працівники закладів освіти.

Об'єктом муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді повинна стати сім'я. Окрім того, суб'єктний склад охоплюватиме органи місцевого самоврядування, суспільні об'єднання, релігійні конфесії, низку організацій, що проводять роботу з дітьми й молоддю.

Соціальне картування є інструментом опису різноманітних груп дітей і молоді на рівні громади.

Соціальні карти є досить ефективним інструментом для вивчення особливостей окремих територій, тому можуть мати важливу роль на стадії прийняття управлінських рішень, мати роль на рівні окремої громади моніторингу соціальних процесів.

Реалізацію муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді забезпечує спланована діяльність органу місцевого самоврядування та спільна діяльність громадського та приватного секторів.

Муніципальна соціальна політика щодо дітей і молоді має базуватися на емпіричних статистичних, достовірних даних про становище юнацтва, його потреб й суспільних прагнень.

Елементами формування збалансованої якісної муніципальної соціальної політики щодо дітей і молоді мають стати зустрічі з експертами з різних сфер та тематичні семінари щодо патріотичного виховання.

Також важливим напрямком активізації муніципальної соціальної політики щодо молоді має стати зростання підприємницької активності молодих людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авчухова А. М. Державна політика соціальної підтримки сімей з дітьми та основні шляхи її вдосконалення. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 2 (23). С. 129-137.
2. Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади: Монографія / за заг. ред. А. О. Чемериса. Львів: ЛРІДУ НАДУ. 2004. 152 с.
3. Амосов О. Гавкалова Н. Моделі публічного адміністрування (Архетипова парадигма). *Публічне управління: теорія та практика*. Спец. вип. X.: ДокНаукДержУпр., 2013. С. 6-13.
4. Анішина Н., Верба Д. Вдосконалення державного регулювання зайнятості молоді. *Україна : аспекти праці*. 2003. № 4. С.14-22.
5. Антонова О. Р. Класифікація суб'єктів реалізації державної сімейної політики. *Науковий вісник академії внутрішніх справ*. 2017. №3 (104). С.310-330
6. Бакуменко В. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Теоретико-методологічні засади. К.: ВПЦАМУ, 2010. Ч. 1. 276 с.
7. Барабаш Ю. Принцип соціальної держави: окремі питання конституційно-правової доктрини та практики на сучасному етапі *Право України*. 2013. № 12. С. 54-70.
8. Безусий В. Особливості державних службовців серед інших об'єктів соціального захисту *Публічне право*. №4(8). 2012. С.211-217
9. Бистрик Г.М. Контрольно-наглядова діяльність як форма правової діяльності органів державної влади. *Держава і право*. 2009. Вип. 46. С. 115-123.
10. Богущ Л. Г. Соціальні пріоритети сталого розвитку України: критерії формування, політика реалізації *Економіка та держава*. 2013. №12. С. 34-39.

- 11.Бородін Є. І. Держава і молодь: історія ювенального законодавства в Україні (середина 80-х – початок 90-х років ХХ ст.). Київ : Український центр політичного менеджменту, 2004. 238 с.
12. Вакуленко С. М. Оптимізація сімейної політики в умовах сучасного українського суспільства: автореф. дис. канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Х.: Б.в., 2007 . 20 с.
13. Васіна А. Теоретичний концепт структурного реформування економіки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» серія «Економіка»*. 2016. №1. Випуск 29. С.62-69
- 14.Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика: монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. 416 с.
15. Волобуєва Г. Д. Принципи формування та реалізації соціальної політики держави в ринковій економічній системі *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 5. С. 146-149.
16. Вольська О. М. Теоретичні засади ефективності державного управління соціальним розвитком. *Економіка буд-ва і міського госп-ва*. Макіївка: Дон НАБА, 2012. Т. 8. № 3. С. 167-175
- 17.Воробйова О. Сучасні управлінські моделі New Public Management і Good Governace та їх запровадження в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_42/fail/28.pdf
- 18.Гаращук В. М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Х., 2003. 412 с.
19. Гладкий О., Войнович Р. Нормативізм як інструментарій управління суспільним розвитком в умовах глобалізації *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2006. №2. С. 28-35.

20. Гончарук Н. Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України: теорія та практика: монографія Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2012. 342 с.
21. [Гриненко А. М.](#) Соціальна справедливість як ключовий принцип у реалізації соціальної політики держави [Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "КиєвоМогилянська академія". Сер.: Педагогіка.](#) 2009. Т. 112, Вип. 99. С. 104-107.
22. Гринчишин С. С. Молодіжні цільові програми як дієвий інструмент реалізації молодіжної політики в Україні. *Інвестиції: практика та досвід.* URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6622&i=23>
23. Дакал А. Державна політика у сфері захисту прав дітей: принципи, завдання та засоби реалізації. *Державне управління та місцеве самоврядування.* 2016. №3(30). С. 59-65
24. Демографічна криза в Україні: її причини та наслідки [за ред. акад. НАН України С. І. Пирожкова]. Київ : ІВЦ, Державний комітет статистики України, 2003. 231 с.
25. Державна кадрова політика в Україні: стан та перспективи розвитку : наук. доп. / авт. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.; за заг. ред. дра наук держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, дра політ. наук, проф. К. О. Ващенка, дра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). К. : НАДУ, 2012. 72 с.
26. Державна молодіжна політика: здобутки та невирішені проблеми. URL: http://studopedia.com.ua/1_53125_molodizhna-politika-nezalezhnoi-ukraini-z--roku.html
27. Державна служба: організаційно-правові основи і шляхи розвитку / За заг. ред. В.Б. Авер'янова; Акад. правових наук України. Київ. регіон. центр. К.: Видавничий Дім "ІнЮре", 1999. 273 с.
28. Державний інститут сімейної та молодіжної політики. Офіційний сайт. URL: <https://dismp.gov.ua/>

29. Державні молодіжні програми в Україні. URL: http://studopedia.com.ua/1_53129_derzhavni-molodizhni-programi-v-ukraini.html
30. Дегтяр О. А. Теоретичні аспекти формування та розвитку державної соціальної політики *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2013. № 1. С. 54-59
31. Довідник для роботи з молоддю в громадах. Програма U-LEAD з Європою. 2018. 108 с.
32. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. 820 с.
33. [Земба Б. А.](#) Соціально-педагогічна робота з дітьми із маргінальних сімей як наукова проблема. [Соціальна робота в Україні: теорія і практика](#). 2016. № 3-4. С. 94-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srutip_2016_3-4_14
34. Йовдій О. Оцінювання ефективності реалізації молодіжної політики на рівні громади. *Збірник тез доповідей Наукової інтернет-конференції студентів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні»*. м.Тернопіль, 10 листопада 2022 р.
35. Йовдій О. Роль місцевого самоврядування в організації соціальної роботи з дітьми та молоддю. *Збірник тез доповідей VII Науково-практичної конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю "Актуальні проблеми економіки, підприємництва та управління на сучасному етапі"*. м. Тернопіль, 21 жовтня 2022 року.
36. Ігнатенко О. С., Дудар В. І. Критерії оцінки ефективності взаємодії місцевих органів влади в Україні *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України Випуск №3*. 2016. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/61/files/fd58f612-35a3-456f-8a1f-bc0ac158c1e5.pdf>

37. Ковбасюк Ю. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку: наук. доп. / авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенка, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2012. 72 с.
38. Кондратюк Т. Інтелектуальні передумови світової практики провадження сімейної політики держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 13. С. 67-70.
39. Конституція України. URL: <http://rada.gov.ua>.
40. Кульчій І.О., Лебедин Т.В. Аналіз програм розвитку державної молодіжної політики в Україні. *Молодий вчений: наук. журн.*, 2015. № 6 (3) (21). С. 120-124.
41. Литвин Ю. О. Концепція захисної функції соціальної політики держави *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 11. С. 99-102.
42. [Логвиненко В. М.](#) Значення оптимізму в контексті професійної діяльності соціального працівника. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2016. № 3-4. С. 60-67.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srutip_2016_3-4_10
43. Лопушняк Г.С. Інституційне забезпечення державної соціальної політики: теоретико-проблемні аспекти *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 2. С. 1-7.
44. Мельник А. Ф., Длугопольський О. В. Публічний сектор і державна політика в демократичному суспільстві: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 240 с.
45. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Кривокульська Н.М. Менеджмент державних установ і організацій: навч. посіб. / за ред. А.Ф. Мельник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 464 с.
46. Мельничук Л. М. Європейський досвід реалізації сімейної політики. *Університетські наук. записки*. 2007. № 4 (24). С. 423–427

47. Місцева влада в країнах пострадянського простору : колективна монографія / За заг. ред. П.В. Ворони Полтава, 2016. 527 с.
48. Молодь на ринку праці: навички XXI століття та побудова кар'єри. Щорічна доповідь Президентіві України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2018 року). Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. Київ, 2019. 107 с.
49. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М.Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, 2010. 248 с.
50. Мунтян В.В. Державні цільові програми як інструмент фінансування молодіжної політики в Україні. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 6 (2). С. 127-131.
51. Ничипоренко С. В. Міжнародний досвід соціальної підтримки сімей. *Формування ринкової економіки : зб. наук. праць : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [«Демографічний розвиток України та пріоритетні завдання демографічної політики»]*, (Київ, 21-22 жовт. 2005 р.). К. : КНЕУ, 2006. С. 333-341.
52. Ничипоренко С.В. Молодіжна сімейна політика в Україні. Умань: Н70 Видавець «Сочінський», 2011. 217 с.
53. Оберван О. Р. Механізм формування і реалізації соціальної політики України і інноваційній економіці *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 17. С. 62-65.
54. Олійник Д. В. Ефективність діяльності місцевих органів влади: автореф. дис.канд. держ. упр.: 25.00.02 “Механізми державного управління” Донецьк . 2013. 20 с.
55. Писаревська, А. К. Світовий досвід створення та реалізації ефективної системи державних соціальних гарантій. *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 70-72.

56. Показники та форми оцінки молодіжної роботи на рівні громади / за ред. І.В. Пешої; ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики». К., 2018. 19 с.
57. Потопа, К. Л. Аналіз соціальних проблем та їх шляхи подолання для регулювання соціальної безпеки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 2. С. 102-104.
58. Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України. Постанова Кабінету міністрів України від 2 червня 2021 р. №579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF>
59. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 10.12.2015р. № 280/97-ВР. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/28097-vr-57>.
60. Публічне управління розвитком регіонів у процесі побудови сервісно орієнтованої держави: теорія, методологія та практика: монографія / [авт. кол. викладачів, докторантів, виконавців НДР каф. регіон. упр., місц. самоврядування та упр. містом Нац. акад. держ. упр. при Президентові України]; за заг. ред. Н. В. Васильєвої, О. І. Васильєвої. Київ: НАДУ. 2018. 304 с.
61. Публічне управління: термінол. слов. / уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди . М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ. 2018. 224 с. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/150/files/ddb9f2c2-f166-4ebe-8925-3f8cb99сес6d.pdf>
62. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ: НАДУ. 2018. 180 с. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/150/files/4305a55a-a18d-4822-be75-fa91d80216fa.pdf>
63. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року №482-р «Про затвердження перспективного плану формування територій

- громад Тернопільської області» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2020-%D1%80#Text>
64. Семенець-Орлова І. А. Сімейна політика: проблема наукової дефініції. URL :
http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Politologia/7_74867.doc.htm
65. Скуратівський В. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб. авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, Е. М. Лібанова та ін. ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського: у 2 ч. К.: НАДУ, 2009. Ч.1.456 с.
66. Солотвинська селищна рада. Офіційний сайт. URL: <https://solotvino-rada.gov.ua/>
67. Соціальна робота в Україні: основні напрями, проблеми та перспективи розвитку. / За ред. проф. Осетрової О.О. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 28 квітня 2016 року. Д.: ДНУ, 2016. 147 с.
68. Тілікіна Н.В. Національні показники становища молоді як інструмент моніторингу й оцінки ефективності реалізації молодіжної політики в Україні за 2019 р. URL: <https://dismp.gov.ua/downloads/nacionalni-pokazniki-stanovishha-molodi-yak-instrument-monitoringu-j-ocinki-efektivnosti-realizaciyi-molodizhnoyi-politiki-v-ukrayini>
69. Чеховська І. В. Співвідношення соціальної і сімейної політики: деякі теоретичні і 12 практичні аспекти. *Право та управління*. 2011. № 1. С. 465-474.
70. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент Тернопіль . Крок. 2017. 252 с.
71. Яблонська Т. М. Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні. *Український соціум*. 2004. № 2. С. 80-84.
72. Яременко О. О. Соціальна політика як регулятор взаємовідносин соціальних структур і соціальних інститутів. *Український соціум*. 2002.

№1. URL: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=252>
196.